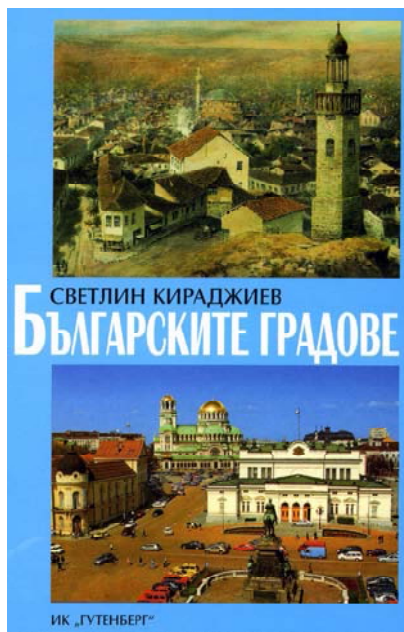

Н О В И К Н И Г И

ДВЕ НОВИ ГЕОГРАФИИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ СЕЛИЩА

Светлин Кираджиев е известен автор на географска литература в България. Последните му две книги, които предизвикват жив интерес, са своеобразни енциклопедии за българските градове¹ и за българските села². Написани са като класически географски (и краеведски) издания, по плана за комплексно проучване на селищата, предложено още от старите български географи. И са посветени на двама от най-видните от тях, които авторът определя като свои учители в науката – съответно на акад. Анастас Бешков и на проф. Тянка Йорданов – „с признателност и в памет“.

Според Св. Кираджиев¹, „Градовете са огледало на материалната и духовната култура на всяка нация, на цялото човечество. В тях през вековете се сличат най-будните, най-свободолюбивите, най-предприемчивите, най-творчески изявените личности. Градът се превръща в гигантска творческа лаборатория и в него се създават най-значителните човешки постижения, от него тръгват прогресът и великите идеи, за да върви човечеството към преуспяване и съвършенство. Притегателната сила на градовете расте неимоверно бързо...“

В градовете се кове бъдещето на света.

Същевременно обаче градът е синтез и на огромни противоречия... Никъде другаде прекрасното и възвишеното в живота не вървят заедно с противоположното и отвратителното, благотелността съжителства с концентриран порок. Градът крие в себе си както достоинствата, тъй и недостатъците в развитието на човешките общества през вековете.

Въз основа на повече от 50-годишни проучвания (географски, стопански и културно-исторически) Св. Кираджиев обосновава „както основните моменти в развитието, така и най-типичните черти на българските градове“ и проследява „измененията в културните напластявания, облика, сложната съподчиненост

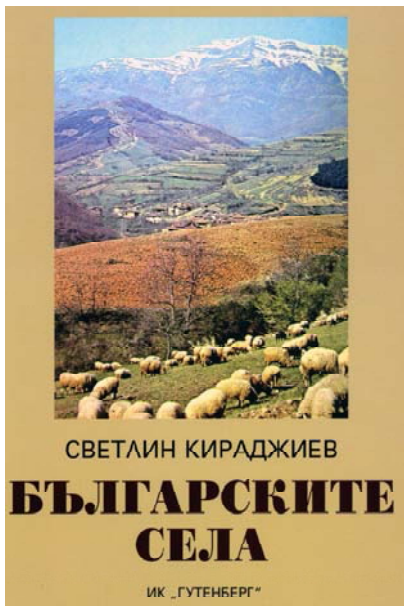
между самите градове или, накратко казано, – българските градове в тяхното развитие и многообразие.“

Книгата е структурирана в осем раздела, въведение и послеслов с две приложения: Стари имена на българските градове (131 града) и Население на българските градове според избрани преброявания (1887, 1910, 1934, 1946, 1965, 1985, 1992 и 2001 г.). Последователно са описани: градовете на Балканския полуостров; географските изследвания на българските градове; географското положение, природната среда и ресурсите като предпоставка за възникването и развитието на българските градове; формирането на мрежата от градове; техните имена; българските градове в миналото (вкл. и тези извън сегашните национални граници) – градоформиращи фактори и възникване на нови градове, население и неговият бит, стопанско развитие и стопанска структура, просветно дело и културен живот, териториално развитие, структура, благоустройство, облик; съвременно развитие на градовете (по същия план); класификации на българските градове (според икономическото им положение и големината; генетична, функционална и комплексна класификация). Посочената използвана литература е поделена на обща (202 заглавия, от тях 21 на чужд език, а 17 – публикации на автора), и по градове (за 140 града: 435 заглавия, от тях 8 публикации на автора – за Благоевград, Брезник, Велико Търново, Златоград, Самоков, Сливен и София – 2).

Книгата съдържа 45 справочни таблици и е богато илюстрирана с 10 печатни коли черно-бели снимки (общо 335 и 4 панорами на София – 2, Варна и В. Търново) и репродукции на рисунки и гравюри (най-вече на Ф. Каниц). Допълнително е поместена и една кола с цветни снимки (27) и 12 герба на градове. Справочната ценност на книгата се увеличава и от приложенияте 15 картосхеми на България и 32 плана на различни градове. Корианата цена (18 лв.) прави изданието достъпно за всички любознателни читатели.

¹Светлин Кираджиев. Българските градове (географски, стопански и културно-исторически изследвания). – ИК „Гутенберг“, С., 2008, 416 с.

²Светлин Кираджиев. Българските села (географски, стопански и културно-исторически изследвания). – ИК „Гутенберг“, С., 2009, 148 с., 2 картни прилож.

възможност рано, още в дълбока древност, тя да бъде заселена и да възникнат многобройни селища... По своята същност настоящата книга е геог-

Втората книга на Светлин Кираджиев, посветена на българските села², е разработена по подобна **подобна**. „Землята на българите е разположена в умерения пояс, на оживен кръстопът в европейския Юго-изток и в непосредствен допир или близост с Азия и четири морета. Това географско положение създава

рафски, стопански и културно-исторически очерк за българските села, разгледани в тяхното развитие и многообразие.“

И тази книга е богато илюстрирана (33 черно-бели снимки и репродукции на рисунки), но интерес представляват допълнителните справочни данни, които се съдържат в 25 таблици и в графичните приложения: 1 диаграма (възрастова пирамида), 16 картосхеми на България, 13 различни картосхеми за региони с разположението на селата. Към книгата има едно външно приложение с карта на България (чернобяла, без мащаб), на която са нанесени местоположението на селата с тяхната големина (2001 г., 9 групи) и земеползването в селското (аграрното) и в горското стопанство.

В края на книгата е поместено оригинално краеведско методическо помагало „Как да проучим родното село“, развито на 8 страници³: Географското положение, природната среда и ресурсите като предпоставка за възникването и развитието на селото, Селото в миналото, Съвременното село (развитието условно след 1945 г.). Авторът предлага и библиографски указател от 10 книги, които според него са образец за селищни описания.

³ Пълният текст на плана за краеведско проучване е публикуван в електронния вариант на списанието на адрес: www.geography.iit.bas.bg

Светлин Кираджиев (старши научен сътрудник, доктор) е един от най-популярните български географи. Той е пътувал в повече от 50 страни във всички континенти и е неуморен популяризатор на географията и географските знания. Автор е на 30 книги и на повече от 400 статии. В сп. „Обучението по география“ активно сътрудничи още от създаването му (през 1958 г.) и има 82 статии – с тях той води „класацията“ на авторите в списанието по брой публикации (вж. бр. 6/2007 на „География '21“).

По случай неговата 80-годишнина редакционната колегия му желае здраве, дълъг живот и нови творчески успехи!

Очаквайте в следващите броеве на „География '21“ специално интервю с юбиляра. (бел. ред.)